

Opplysningar om garden og drifta.

Kari Sauejordet er sauebonde i ei kystbygd i Troms. Ho har ein flokk med Norsk Kvit sau. Garden ligg ca 120 m.o.h. Ho haustar vinterfør på ca 180 dekar. I tillegg har ho ca 70 dekar overflategyrka beite. Ca 75 dekar av dette arealet ligg rundt garden, resten er leigejord rundt omkring i bygda. Sauejordet har utmarksbeite rett ved garden. I tillegg til sauene, har Kari også ei tilleggsnæringsområde som ho kan drive med frå garden. Ho jobbar med sauene stort sett åleine, men leiger inn ein person når lamminga står på som verst.

Fjøset er bygd på 80-tallet med 14 småbingar med 13 eteopningar pr binge, stikkförbrett og förgang. Kari haustar grovföret i rundballar. Ho har ein rundballekuttar og surföret blir fordelt ut med trillebåre og høygaffel. Ho har tilgang på noko ekstra husareal i lamminga for å ha betre plass, der ho kan ta ut ca 1/3 avøyene.

Eit nytt sauår startar når Kari byrjar å sanke sau i starten av september. I løpet av tre veker er flesteparten av sauene sanka. Ein stor del av slaktelamma blir sendt til slakt rett frå utmarksbeitet. Påsettamma blir sett inn på grovför og kraftför rett etter sinking. Dei plukkar ho ut etter indeks, korleis eksteriøret til mora er og kva område mora beiter i om sommaren. Ho kan gjera unntak for indekskravet dersom det er lam frå eldre haldbareøyene. Påsettamma blir vaksinerte etter innsett. Øyene blir også sett inn ca ei veke rett etter sinking for å få ned mjølkeproduksjonen. Så blir dei sleppt ut på jordene rundt garden til ca 1. oktober. Når beitet tek slutt, får øyene tilgang på rundballar frå rundballehekk. Ved innsett blir alle øyene behandla for innvortes parasittar.

Haustklyppen går føre seg ca 15. november og paringa av sauene startar ca 7. desember og varar ut året. Kari er medlem i verering. Ho brukar difor ein granska ver og 9 prøveverar og litt semin for å bedekke øyene sine.

Graset blir, som sagt, hausta i rundballar ca 20. juli når enga er rundt skyting. Ho prøver å få fortørka graset godt før pakking i ballar. Ho grupperer sauene etter alder og hold. I tillegg til appetittföring med grovför, får påsettamma ca 0,5 kg Formel sau, 1 ½ åringane og øyene i därleg hold får ca 0,2 kg Formel sau.

Ca 20. februar får ho fosterteljaren på besøk og i starten av mars blir sauene klypte. Da blir også klauvene skore. Etter fosterteljing aukar ho gradvis opp til ca 0,5 kg kraftför til alle øyene med tre og fire foster. Twillingsøyene får også ca 0,2 kg kraftför dei siste vekene før lamming. Påsettamma får lagt inn mineralbolus ved klypping om hausten og både vaksne og påsettlam etter vårklypping. I tillegg har øyene tilgang på mineralbøtte. Heile øyeflokken blir vaksinerte i slutten av april.

Når lamminga startar det er folk i fjøset døgnet rundt. Kari synes det er viktig å berge mest mogleg lam. Når øyene byrjar å bli lammesjuke, blir dei sett i eigen binge der dei er i minimum eit døgn. Ho er nøye med at alle lam får råmjølk. Etter lamming blir øyene først sleppt ut i ein binge med 3-4 andre øyene og lam, før dei kjem ut i ein stor fellesbinge med mange øyene. Kraftföret blir auka opp til 0,5 kg kraftför pr lam øya går med. Øyene blir sleppte ut på vårbeite ca 20. mai.

Ho brukar resultat frå Sauekontrollen for å vurdere kva slags øyene som får gå med tre lam. Påsettlam og to-åringar går med maks to lam. Det blir difor ein del kopplam. Det er viktig å ha eit godt opplegg for kopplamma, synes Kari. Dei har eigen binge med lammemor (bøtte med smokkar) med mjølkeerstatning. Ho har to bingar med kopplam, ein binge for dei som ikkje har lært eg å finne mat frå lammemora, og ein binge for dei som hær lært seg å drikke frå lammemor. Kopplamma blir avvendt frå mjølkeerstatning når dei er ca 18-20 kg tunge. Det går med ca 12-13 kg mjølkeerstatning pr lam. Kopplamma går på beite gjennom heile sommaren og ho skiftar på tre beite gjennom

sommaren. Dei har også tilgang på kraftfôr heile sommaren. Dei blir behandla mot innvortes parasittar og vaksinerte mot pulpanyre.

Utmarksbeitet ligg rett ved garden, og frå rundt 5. juni-12. juni bli søyene gradvis sleppt på utmarksbeite. Utmarksbeitet er eit godt skogsbeite med lite rovdyr. Kari har gjeterhund som ho har stor nytte av ved tilsyn, sinking og sortering. Slaktelamma blir plukka ut etter vekt og hold. Vektgrensa ligg ca på 38 kg på kopplamma, 40 kg på søyelamma og ca 42 kg på vêrlamma. Kari er med i lammering og kan difor leve slaktelam nesten kvar veke i september og oktober. Lam som ikkje er slaktemogne, blir sett inn på sluttfôring på grovfôr og kraftfôr.

Spørsmål 1

Gå igjennom det du får vite om garden og drifta hjå Kari Sauejordet. Skriv litt om den faglege bakgrunnen for tiltaka Kari gjennomfører gjennom eit saueår. Gå igjennom utskriftene fra Saukontrollen og finn resultata som Kari kan vera godt fornøgd med og årsaker til det. Finn også område ho bør jobbe med for å bli ein enda betre sauebonde, og kom med forslag til tiltak for å få enda betre resultat.

Spørsmål 2

God dyrevelferd er viktig. På slutten av 2023 blir difor Dyrevelferdsprogrammet for sau lansert. Du finn informasjon om dette her: <https://www.animalia.no/no/Dyr/sau/dyrevelferdsprogram-for-sau/>

Fortel litt om bakgrunnen for at Kjøttbransjen etablerer Dyrevelferdsprogrammet for sau. Ca 20. november blir det lagt ut ein rettleiar på kva ein veterinær skal vurdere når han er på dyrevelferdsbesøk. Gå igjennom denne rettleiaren og skriv litt om korleis du trur veterinær-rapporten etter eit Dyrevelferdsbesøk hjå Kari Sauejordet vil sjå ut.

Spørsmål 3

Kari leverer slaktedyra sine til Nortura. Ho grunngjев dette med at:

- Nortura er ein av grunnane til at ein kan drive kjøtt- og eggproduksjon over heile landet
- Nortura betaler det dei kan, medan andre mottakarar av slakt betaler det dei må
- Nortura kjøper slaktedyr, uansett overskot eller underskot av slakt
- Nortura gjer det meir interessant å vera sauebonde, med å bidra til eit godt produsentmiljø og fagleg utvikling

Kva er spesielt med Nortura som gjer at ho seier dette? Ta gjerne kontakt med ein sauebonde som er medlem i Nortura og difor leverer slaktedyra sine dit, for å få innspel til svar på spørsmål 3.

Tre til seks år gamle søyer i fjøset Kari Sauejordet



Påsettlamma til Kari Sauejordet

